

יום מספר 1 - תל אביב - אדיס אבבה (3.5 שעות המתנה) - קילימנג'רו (Kilimanjaro)

כפר שימבווה (Shimbwe village) סיור בחוות בנות, ביקור בבר של זקני שבט הצ'אגה ומופע מרהיב של להקה אפריקאית.

נפגש בנתב"ג בשעה 22:00 בשער 32 לקראת הטיסה שלנו לטנזניה. את ההמתנה באדיס אבבה נעביר בטרקלין באדיס אבבה עם אוכל ושתייה. לאחר הנחיתה נפגוש את הנהג שלנו שילוה אותנו בימי הטיול שלנו במחוז מושי וניסע כשעה (42 ק"מ) ללודג' להתארגנות, ארוחת צוהריים וקבלת החדרים.

לאחר התרעננות קלה, נצא לנסיעה של כחצי שעה (13 ק"מ) לכפר בשם שימבווה במחוז מושי (Moshi) הנמצא למרגלות הקילימנג'רו אשר חיים בו אנשי שבט הצ'אגה. זהו כפר שליו שקשה להאמין שהוא כל כך קרוב לעיר. אנשים עדינים וטובי לב, ששמחים מאוד לפגוש מבקרים. בכפר הרבה מטעי בננה וזהו האוכל העיקרי של הצ'אגה (בנות לבישול). בבוקר ובערב (בכפוף למזג האוויר) אפשר לראות את הר מרו.

נבקר בחוות בנות נלמד מזקן השבט כיצד מכינים בירה מבנות ונהנה "בבר של דיגנה" - בר של זקנות וזקני הכפר המגיעים אחרי צוהריים לשתות את השיכר המסורתי של שבט הצ'אגה שעשוי מבננה כמובן. נסיים במופע מרהיב של להקה אפריקאית מקומית שתקפיץ אותנו ותשתף אותנו בריקודים אפריקאים מסורתיים.

*לינה וארוחת ערב במושי (Moshi) ב - Kinga Homes Boutique Hotel – או דומה ברמתו

יום מספר 2 – כפר שימבוואה - ביקור משפחות ופעילות עם זקנות שבט הצ'אגה / בית ספר יסוד / שער כניסה להר קילימנג'רו / במערות תת קרקעיות של שבט הצ'אגה.

היום נבקר את המשפחות המתגוררות בכפר שימבוואה. הזדמנות ייחודית לראות את הקהילה באופן האוטנטי ביותר ולחוות את חיי הכפר מקרוב. נתארח בביתם, נשאל שאלות, נספר על עצמנו ונכיר את התרבות אחד של השני. נשיר ונרקוד עם זקנות שבט הצ'אגה ונעניק להם את הציוד שהבאנו לתרומה כגון: בגדים, שמיכות משחקים לילדים, נהנה עם הילדים שמתפעלים כל פעם מחדש מהבלונים, בועות הסבון ועבודות היצירה שאנחנו מביאים איתנו. נזכה ברגעי אושר של נתינה, תרומה ועשיית טוב. נמשיך לסיור בית הספר היסודי. נסייר ונבקר בכיתות הלימוד, נשאל את צוות המורים שאלות, נראה את דלות הכיתות והשוני העצום לעומת העולם המערבי ונזכה לראות את מחויבות הצוות הדואג לילדים הרבה מעבר ללימודים. נזכה להכיר את התלמידים המקסימים, משתפי הפעולה והמכבדים כל אורח שמגיע לכיתתם.

לאחר מכן נמשיך בנסיעה של 20 דקות למסעדה מקומית שנמצא בכניסה לשער Marangu אחת הכניסות למטפסי ההר הגבוהה ביותר באפריקה (הר הקילימנג'רו). נמשיך לכפר קטן נוסף של שבט הצ'אגה בשם מאמבה (Mamba) נרד למערות תת קרקעיות שנבנו לפני מאות שנים על ידי אנשי שבט הצ'אגה כהגנה מפני התקפות מצד שבט המסאי כחלק ממאבק הישרדותי. על מנת להגן על עצמו בנו בני שבט הצ'אגה רשת ענפה של מערות תת-קרקעיות בהן הוסתרו הנשים, הילדים והבקר במשך שנים. ביום הזה יתלווה אלינו צלם על מנת שנוכל להתמסר לאנשים, לילדים ולעצמנו. לינה וארוחת ערב במושי (Moshi) ב - Kinga Homes Boutique Hotel – או דומה ברמתו

יום מספר 3 - מפלי מטרוני (Materuni waterfalls), סיור והכנת קפה בחוות הקפה

בכפר Shimbwe village / ביקור מרגש בית היתומים Tuleeni

לאחר ארוחת הבוקר נצא לנסיעה של חצי שעה (13 ק"מ) לטיול רגלי למפלי מטרוני (Materuni) עוצרי נשימה דרך גבעות ועמקים המכוסים ביערות גשם טרופיים למרגלות הר הקילימנג'רו (דרגת קושי קלה ומשך ההליכה הינו שעתיים).

מחוז ושמורת קילימנג'רו משתרעים לאורך של לא פחות מ-13,250 קמ"ר, מאגדים בתוכם מטעי קפה ובננות, מפלים מרהיבים, מערות תת קרקעיות, כפרים פרימיטיביים ומודרניים. מקור המפל בקרחוני הקילימנג'רו הנופלים משן סלע בגובה 70 מטר מעלינו לתוך בריכה צלולה בלב ג'ונגל טרופי בין נופים ירוקים.

לאחר ביקור במפל נמשיך לסיור בחוות קפה ומפגש עם שבט בני הצ'אגה (Chagga), הקבוצה האתנית השלישית בגודלה בטנזניה אשר אנשיו החלו לזרוע עצי קפה ערביקה כבר בסוף המאה ה-19. אחד ההישגים של Chagga הוא בגידולים המקומיים שלהם הנטועים תחת עצי יערות הגשם ישנים וגבוהים מאוד. עצי הבננה מספקים צל לצמחים כמו קפה, תירס, פלפל, צ'ילי וצמחים אחרים.

נשתתף בסיור מודרך בחווה, נתרשם מהחקלאות האורגנית וניקח חלק בקטיף ותהליך הכנת הקפה.

לאחר ארוחת הצהריים בחוות הקפה נמשיך לבית היתומים "Tuleeni" במושי. בית היתומים הוקם ב-2005 ע"י מאמא פראג'י במטרה לעזור לילדים לגדול באותו אזור כמשפחה אחת גדולה מאחר ורובם יתומים. בתחילת הדרך היו כ-16 ילדים וכיום יש מעל 80 ילדים אשר למרות הרקע הבעייתי שלהם, הם מלאי שמחת חיים ומעריכים כל ביקור ופעילות שעושים איתם ועבורם. לביקור ניתן להביא תרומות של ציוד משומש מהבית כגון: בגדים, תחתונים, חזיות, מגבות, מצעים, שמיכות, איפור, תכשיטים, תיקים והפתעות לילדים (בלונים, בועות סבון, חבל קפיצה, כדורים מתנפחים, עבודות יצירה).

ביום הזה יתלווה אלינו צלם על מנת שנוכל להתמסר לאנשים, לילדים ולעצמנו.

*לינה וארוחת ערב במושי (Moshi ב - Kinga Homes Boutique Hotel – או דומה ברמתו

*** אחרי ארוחת הערב נארגן תיק/טרולי עם ציוד אישי ל 4 ימי ספארי (את המזוודות הגדולות משאירים לשמירה בלודג' ב Kinga עד לחזרתנו ביום האחרון)

יום מספר 4 - העיר ארושה , (Arusha) ביקור בקהילה יהודית ובבית כנסת יהודי, מרכז מורשת התרבות של אפריקה, כפר מסאי (Masai Village)

אחרי ארוחת הבוקר נצא עם נהג ג'יפ הספארי שלנו שילווה וידריך אותנו בארבעת הימים הבאים לכיוון העיר ארושה (מרחק של 85 ק"מ, נסיעה של שעתיים), העיר השלישית בגודלה בטנזניה. העיר ארושה, השוכנת בגובה של כ-1,300 מטר למרגלותיו של הר מרו, נחשבת ליעד תיירות מרכזי בטנזניה, זאת בעיקר הודות למיקומה בסמוך לאזורי הספארי בצפון המדינה, אך לא רק. נתחיל את ביקורנו המרגש בקהילה נשכחת קטנה יהודית ונלמד על שימור המסורת היהודית שגלתה לאפריקה ממקור ראשון.

נמשיך למרכז מורשת תרבות אפריקה בו נתרשם מדברי אומנות כמו פסלים, ציורים אפריקאים רהיטים מסורתיים, ספרות מקומית וממגוון מזכרות עצום.

ארושה (Arusha) היא עיר בצפון טנזניה. היא שוכנת למרגלות הר מרו, בגובה של כ-1,300 מ' מעל פני הים. העיר משמשת כבירתו של מחוז ארושה, ובשנת 2002 התגוררו בה כ-270 אלף תושבים. ארושה, משלבת בין בנייה חדשה ומודרנית לבניה אפריקאית אופיינית. נסייר במרכז מורשת תרבות אפריקה בו נתרשם מדברי אומנות כמו פסלים, ציורים אפריקאים רהיטים מסורתיים, ספרות מקומית ועוד.

לאחר ארוחת צוהריים במוזיאון נצא לנסיעה של שעה וחצי לכיוון כפר מסאי בו חיים בני שבט המסאי, שבט של רועים, אחד מהשבטים הקדומים העיקריים במזרח אפריקה אשר מתעקש לשמר את אורח החיים המסורתי ומנהגיו העתיקים המעניקים לו את צביונו המיוחד. ביקור בכפרי השבט חושף הצצה מרתקת ואותנטית אל תרבותם ואורח חייהם. רובה המוחלט של אוכלוסיית המסאים חיה עדיין בכפרים בבקתות בוץ וגללי פרה ללא כל תשתיות ומתקיימים מרעיית צאן וציד. המסאים שומרים על אורח חייהם המסורתי כפי עשו אבותיהם, אך הדבר הופך קשה יותר ויותר עקב חדירת תרבות המערב אשר הביאה עמה את התיעוש והטכנולוגיה העכשווית לאפריקה.

נגיע בערב לעיירה בשם קראטו (Karatu) שם נהנה מארוחת ערב ולינה ב
Baghayo Garden Suites – או דומה ברמתו

יום מספר 5 - מכתש נגורונגורו (Ngorongoro Crater)

לאחר ארוחת הבוקר נצא לנסיעת ספארי בג'יפ x44 שלנו!

במרחק נסיעה של 53 ק"ח (נסיעה של שעה וחצי) נמצא שער הכניסה של מכתש נגורונגורו הידוע גם בכינוי "הפלא השמיני של הבריאה", הוא אחד מאזורי חיות הבר האפריקאים הצפופים ביותר בעולם, משכנם של כ-30,000 בעלי חיים, כולל עדר זעיר של הקרנף השחור, האחרון שנותר בטנזניה. מדובר בהר געש שקרס לפני מיליוני שנים ויצר מכתש ענק. בין קירותיו התלולים של המכתש מתגוררים, זה לצד זה, שבטים מסורתיים, אוכלוסיית חיות בר מגוונת ואתרי טבע וארכיאולוגיה.

המכתש הוא חלק משמורת נגורונגורו המשתרעת על שטח של כ-8,200 קמ"ר בחלקה הדרומי של שמורת הסרנגטי. בשנת 1979 השמורה הוכרזה כאתר מורשת עולמית על ידי אונסק"ו, בזכות אוצרות הטבע הייחודיים שלה (ביניהם נקיק אולדובאי בו נמצאו שרידי האדם הקדמון, אגמי סודה ושרשרת הרי געש ומכתשים וולקניים).

גודלו של המכתש הינו 300 קמ"ר ועומקו כ-700 מטר. תחתית הלוע כוללת מישורי עשב עצומים, יערות ומעיינות. בשל מבנהו המיוחד הוא מהווה חממת גידול לעשרות אלפי יונקים גדולים ובינוניים: פילים, קרנפים, זברות, צבאים, היפופוטמים, מיני גנו, תאואים, אריות, נמרים, צבועים ולהקות פלמינגו ועוד. אזור השימור נגורונגורו (באנגלית: Ngorongoro Conservation Area) משתרע על פני 8,288 קמ"ר בצפון טנזניה, כ-180 ק"מ מערבית לארושה. אזור השימור ייחודי לטנזניה בכך שהוא נועד להגן לא רק על ערכי הטבע שבו, אלא גם על אורח חייהם של 52,000 המסאים המתגוררים בו. לשם כך, קבעה הרשות המנהלת את אזור השימור כללים שנועדו לאזן בין מטרות אלה. כך, למשל, נאסר על המסאים לצוד חיות בר, אך הם רשאים לרעות את חיות המשק שלהם בכל מקום ולגדל גידולים חקלאיים שלא למטרות מסחר.

אזור השימור הוא חלק מהמערכת האקולוגית סרנגטי, ובצפון-מערבו משתרעים שוליהם של המישורים הגדולים המאפיינים אותה, והמצויים ברובם בתחומי הפארק הלאומי סרנגטי. את גבולותיו הדרומי והמזרחי של אזור השימור מתווה השבר הסורי אפריקני.

האתר הידוע ביותר באזור השימור, והוא שהעניק לו את שמו, הוא מכתש נגורונגורו. מכתש זה, שהוא הקלדרה השלמה הגדולה בעולם, נוצר עם קריסתו של הר געש לפני כ-2 מיליון שנים. עומקו 610 מ' ושטחו 260 קמ"ר. מורדותיו התלולים יוצרים מתחם סגור, ובעלי חיים כמעט שלא נכנסים ויוצאים ממנו. מקור המים העיקרי במכתש הוא נחל מוּנְגָה, שזורם בצפונו לאגם המלוח מְגָאֵדִי. בדרום המכתש זורם נחל לְרָאִי, שמגיע אף הוא לאגם מגאדי, אך רק כאשר יורד מספיק גשם. בנוסף, נובעים לדפנותיו של המכתש מספר מעיינות, שחלקם משמשים את המסאים.

*ביום זה נאכל ארוחת צוהריים בפיקניק לצד אגם היפופוטמים.

*לינה וארוחת ערב בעיירת קראטו ב Baghayo Garden Suites – או דומה ברמתו

יום מספר 6 - ספארי שבטים אנתרופולוגי מרתק באגם איאסי (Eyasi)

שבט ההדזבה (Hadzabe) ובני הדטוגה (Datoga)

לאחר ארוחת בוקר נצא לנסיעה של שעה וחצי בנסיעת שטח לכיוון אגם אייסי, ביתם של השבטים הבושמנים "ההדזבה" והדטוגה" ואחד המקומות הבודדים באפריקה בו עדיין נשמרים חיי השבטים הפרימיטיביים מבלי שהושפעו מהתפתחות האנושות בכלל.

שבט ההדזבה הוא מאחורני השבטים בעולם, של ציידים ומלקטות. שבט המשתייך לשבטי הבושמנים והוא מהשרידים האחרונים של העולם של פעם.

קבוצות קטנות של בני השבט חיות מסביב לאגם איאסי שבצפון טנזניה. הם חיים בתוך חושות מעשבים וזרדים או בתוך גזעים חלולים של עצי באובב גדולים. רק כמה מאות מבני השבט נשארו והם סובלים מתוחלת חיים קצרה ומחלות רבות. שפתם של בני ההדזבה היא שפת הקליקים. זוהי שפה שנהגית ברובה על ידי נקישות וצלילים שמושמעים בהפרדת הלשון מהחך וקולות מצמוץ ונקישה בשפתיים וזאת על מנת לתקשר זה עם זה בזמן הציד, מבלי להבהיל את החיות.

חברת ציידים-לקטים היא חברת נוודים שהמערכת הכלכלית שלה מבוססת על איסוף מזון מצמחי בר, וכן ציד של בעלי חיים, ואינה עוסקת בחקלאות או בגידול בעלי חיים מבויתים.

בחברת הציידים-לקטים, חלוקת העבודה על פי רוב מתחלקת בצורה מגדרית: הנשים עוסקות בליקוט של קטניות, פירות, ירקות ועוד (מאחר שזו פעולה שלא דרושה לה תשומת לב מלאה, וניתן להפסיקה ולחדשה בנקל, ולהתפנות לטיפול בילדים ולעיסוקים אחרים) ואילו הגברים עוסקים לרוב בציד בעלי חיים, ונעדרים לעיתים תקופות ארוכות מבייתם.

ציידים-לקטים חיים בדרך כלל בקבוצות חברתיות קטנות ומבודדות יחסית, המונות לא יותר מכמה עשרות בני אדם.

שבט הדטוגה המתמחה מזה מאות בשנים בייצור ראשי חיצים ומתכות. בני השבט מכינים כלי ציד, תכשיטים ושלל אביזרי מתכת לשימוש האישי ולמסחר עם שבטים אחרים. בגדיהם הצבעוניים של נשות השבט עשויים עור אדמדם, הם אוהבים להתקשט בצמידים ושרשראות ומלאכת ידם עשויים חרוזים ומתכת. את העור סביב עיניהם מעטרים קעקועים דקורטיביים והבתים שלהם הם בקתות עשויות מבוץ, צואת פרות וקש.

בני שבט זה, המונה כ-100 אלף איש, חיים באזור אגם אייסי ובמרכז טנזניה. מעריכים, כי מוצאם מדרום סודן ורמות מערב אתיופיה. משם הם נדדו, לפני כ-1,500 שנה, עם עדריהם לאזור רמות קניה וטנזניה. בתחילה עסקו בני השבט במרעה בלבד, אך כיום עוסקים גם בחקלאות.

צבע הלבוש שלהם מתמזג עם סביבת צבעי הסוואנה, שבה הם חיים. לבושים חצאיות עור ועונדים עדיים סוגוניים, שמעטרים את צווארם וידיהם. בנות השבט נוהגות לצלק את אזור עיניהן במעגלים. נפגוש את בני השבט מקרוב, נכיר את תרבותם ואורח חייהם.

*ביום זה נאכל ארוחת צוהריים בפיקניק כשסבבנו קופים שרק מחכים לרגע בו יצליחו "לגנוב" לנו מהאוכל.

יום מספר 7 - ספארי בשמורת טרנגירי (Tarangire National Park)

לאחר ארוחת הבוקר נצא לנסיעת ספארי לאחת השמורות היפות ביותר בטנזניה. לנסיעה של 3.5 שעות, מרחק של 200 ק"מ.

פארק לאומי טרנגירי מתפרש על פני שטח של כ-2,600 קמ"ר של סוואנות מיוערות, אחד מסימני ההיכר שלו הם עצי הבאובב והוא נחשב גם גן עדן לצפרים חובבים.

נהר החוצה את השמורה השלישית בגודלה בטנזניה מהווה מקור מים עיקרי לאחת האוכלוסיות הגדולות בעולם של פילי ענק היוצרים מחזה בלתי נשכח בעודם לוגמים ממי הנהר בין עצי הבאובב. נצפה בעושר של חיות פרא, עם עדרים של זברות, גנו, קודו יפה תואר, ראמים פראיים, באפלו, ג'ירפות וקופים לצד טורפים כמו אריות, נמרים, קרקל וצ'יטות.

שמורת טרנגירי או טרנגירה (Tarangire National Park), היא אחת השמורות הפופולריות והמבוקרות ביותר בקרב מטיילים לטנזניה. היא נמצאת בצפון טנזניה, מדרום לארושה וממזרח לשמורת אגם מניארה.

טרנגירי היא השמורה הגדולה ביותר בטנזניה אחרי הסרנגטי. היא כוללת שטח של 2,850 קמ"ר, נוף של רכסי הרים, ביצות, נהר, עמקים ועוד. בשמורה תוכלו ליהנות מטיוול ספארי מהנה ושונה מיתר השמורות במדינה, לצפות בעדרים גדולים של פילים אפריקאים, להתרשם מנדידת הציפורים ולראות בעלי חיים נדירים ואנדמיים (נמצאים רק בטנזניה ולא בשום מקום אחר בעולם). אריות, נמרים, צ'יטות, ג'ירפות, באפלו, קודו (סוג של אנטילופה), גנו, זברות, קופים ממינים שונים, זוחלים רבים.

שמורת טרנגירי היא אחד הפארקים המרהיבים בטנזניה במיוחד בזכות משפחות הפילים. בשמורה נמצא מספר גדול במיוחד של פילים אפריקאים גדולים ומרשימים המסתובבים בשטח. ריכוזם ומספרם הוא הגבוה ביותר בכל אפריקה. הפילים נוהגים להתקבץ ליד מקורות המים, ובמיוחד לאורך הנהר. בעונה היבשה, תוכלו לראות טורפים ואוכלי עשב אחד ליד השני, מרוויים את צימאונם במי הנהר. תמונה של אריות, פילים, זברות וצבועים שותים יחד בנהר אינה מחזה נדיר. הפילים מגיעים עם צאצאיהם ונוהגים לשתות ולהשתכשך במים, לקרר את עצמם תוך שהם פוקחים עין על הצעירים מפני האריות המשחרים לטרף קל.

בספארי בשמורת טרנגירי ניתן ליהנות מכמות בעלי החיים וגם מהצבע הירוק השולט בעיניים. בשמורה גדלים עצי באובב, אשר צורתם יוצאת הדופן, הגזע הרחב והענפים הגבוהים לא ישאירו אתכם אדידים. גודל הגזע של עצי הבאובב רשים במיוחד ומגיע עד לקוטר של כמה מטרים. מדובר על עצים בני אלפי שנים, והם חלק בלתי נפרד מהשמורה. העצים מניבים פירות בעלי ערך תזונתי גבוה ומושכים את בעלי החיים והציפורים.

שמורת טרנגירי היא גן עדן לצפרים. היא יושבת על נתיב של נדידת הציפורים ורבבות של ציפורים ולהקות של זנים שונים מבקרים בשמורה כל שנה. טרנגירי היא ביתם של כ-550 מינים של עופות

וציפורים. עופות דורסים, עגורים, תוכים צבעוניים וציפורי שיר רבות, כולן הופכות את טרנגירי למקום מושלם לצפות בבעלי הכנף (לא לשכוח משקפת). ניתן לחזות בה בקני ציפורים רבים לאורך כל השנה ובזני ציפורים שלא הכרתם.

בסיום הספארי נצא לכיוון מושי Moshi (נסיעה של 260 ק"מ) חזרה למקום האירוח שלנו ב Kinga * ביום זה נאכל ארוחת צוהריים בפיקניק כשסבבנו קופים שרק מחכים לרגע בו יצליחו "לגנוב" לנו מהאוכל.

* לינה וארוחת ערב במושי (Moshi) ב - Kinga Homes Boutique Hotel – או דומה ברמתו

יום מספר 9 + 8 - Moshi , שוק תבלינים מקומי, ביקור משפחות אותנטי בכפר Rau וחזרה לישראל

לאחר ארוחת הבוקר נצא לסיור בשוק תבלינים מקומי לא מתוייר ב town של מחוז מושי אשר מגיעים לשם מקומיים בלבד. נתרשם מכל סוגי התבלינים שהם מגדלים, נאכל לטעום ולרכוש. נמשיך בנסיעה קצרה לכפר Rau החבוי בין מטעי הבננות, מנגו וקפה. נכיר את התושבים ואת אורח חייהם מקרוב- ניכנס לביתם, חצרם ונשאל שאלות אחד את השני לאחר ארוחת צוהריים בלודג', נפרד מחברינו החדשים והמקסימים הטנזנים, התארגנות ויציאה לשדה התעופה בשעה 14:00 (המראה בשעה 17:00).